

Boeren en de Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water is gericht op het herstel van een goede chemische en ecologische waterkwaliteit in alle Nederlandse wateren. Verschillende partijen werken hard om dit doel dichterbij te brengen. Ook de landbouw is een partij die bij het realiseren van de KRW-doelen een belangrijke rol zal moeten spelen. De Nederlandse waterhuishouding is in de huidige situatie immers voor een groot deel afgestemd op een optimale watervoorziening van de agrarische sector. Waterpeilen worden in het voorjaar kunstmatig verlaagd en 's zomers kunstmatig hoog gehouden. Bekken en sloten zijn ingericht op een optimale aan- en afvoer van water en polders worden doorgespoeld met gebiedsvreemd water om verzilting te bestrijden. Al deze ingrepen hebben geleid tot achteruitgang van de ecologie in veel Nederlandse waterlichamen.

De Kaderrichtlijn Water schrijft voor dat alle mogelijke maatregelen moeten worden genomen om de negatieve gevolgen van deze ingrepen terug te dringen. Enkele herstelmaatregelen die de komende jaren genomen moeten worden, zullen ook van de Nederlandse boeren extra inspanningen vragen. Voorbeelden zijn het verbreden van mestvrije zones langs de sloten en het verminderen van de hoeveelheid kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Andere voorbeelden zijn het aanpassen van het maai- en baggerbeheer, het opzetten van een natuurlijker peilbeheer en extensivering. Veel maatregelen die van de landbouw worden verwacht, zijn al vertaald in het nieuwe mestbeleid. Andere moeten nog worden geformuleerd. Voor de ondernemers is van belang dat zij in een vroeg stadium het effect van maatregelen op hun inkomen kunnen inschatten. Hoe eerder zij weten waar ze aan toe zijn, des te meer tijd ze hebben om de benodigde aanpassingen in hun bedrijfsvoering door te voeren en des te groter dus de kans dat Nederland de doelen van de Kaderrichtlijn Water ook werkelijk gaat halen.

Stichting Reinwater en de Animal Sciences Group van de Universiteit Wageningen hebben samen het project 'Boeren en de Kaderrichtlijn Water' opgezet om meer inzicht te scheppen in de aard en de omvang van de extra inspanningen die van de landbouw worden verwacht. Een centraal thema in het project vormt het verkennen van de effecten van de Kaderrichtlijn Water op het bedrijfsresultaat van boeren.

Gericht onderzoek op de praktijkcentra voor de melkveehouderij op veen-, zand- en kleigrond moet uitwijzen welke maatregelen melkveehouders kunnen nemen om zowel aan de doelstellingen van de KRW als van het WB-21 beleid te voldoen. Inmiddels is er een doe-het-zelf-test ontwikkeld waarbij boeren op hun eigen bedrijf kunnen onderzoeken wat de effecten van hun bedrijfsvoering op de waterkwaliteit zijn (zie www.ltonoord.nl of www.pv.wur.nl). Daarnaast wordt gewerkt aan een meetstrategie waarmee diffuse vervuilingbronnen op bedrijfsniveau beter gekwalificeerd en gekwantificeerd kunnen worden.

Het KRW-spel

De KRW schrijft voor dat anno 2009 duidelijk moet zijn welke concrete doelen en maatregelen op stroomgebiedsniveau worden nagestreefd. Ook stelt de KRW dat het vaststellen van de doelen en maatregelen in samenwerking met belanghebbenden uit het gebied moet plaatsvinden. De regie van dit proces ligt formeel bij provincies en de waterschappen, maar veel van hen zijn nog op zoek naar een goede manier om de dialoog tussen actoren in de regio op te starten en vorm te geven.

Het tweede onderdeel van het project 'Boeren en de Kaderrichtlijn Water' speelt hierop in. Stichting Reinwater en de Animal Sciences Group hebben een simulatiespel ontwikkeld dat geschikt is om het participatieproces in de regio's op te starten en te ondersteunen. Het KRW-spel wordt in samenwerking met de waterbeheerder gespeeld. Bij voorkeur worden alle direct betrokkenen uit het gekozen gebied bij de

spelbijeenkomsten betrokken. Vooral boeren, natuurbeheerders, gemeenten en waterschappen spelen een belangrijke rol.

Het doel van het spel is om alle gebiedsactoren snel en op eenvoudige manier kennis te laten maken met elkaar en met de KRW. Door het proces van de Kaderrichtlijn Water van de komende tien jaar in vogelvlucht te doorlopen, krijgen de partijen de kans om alvast na te denken over doelen en maatregelen voor een specifiek gebied. Ook ontstaat bij de spelers gevoel voor de haalbaarheid en betaalbaarheid en voor de rol van Europa in het hele proces.

Het KRW-simulatiespel is inmiddels enkele malen gespeeld in verschillende regio's van Nederland en met verschillende partijen, van beleidsmakers en waterschapsbestuurders tot gemengde groepen met alle gebiedsactoren. De ervaringen met het spel tot nu toe zijn positief. De deelnemers geven aan in een middag tijd meer gevoel te hebben gekregen voor het gebiedsproces en de inhoud van de KRW. Op enkele locaties blijkt de aanpak zodanig succesvol dat waterschappen de methode breder willen toepassen bij de opstart van gebiedsgroepen. ☛

Het spel kan op aanvraag in de verschillende regio's worden gespeeld. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Remko Rosenboom (020) 570 78 13.

Marike Boekhoff (Animal Sciences Group)
Remko Rosenboom en Annemarie ter Schure (Stichting Reinwater)

